

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI, PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PERSOANELOR VÂRSTNICE

AXA PRIORITARĂ 6 „Promovarea incluziunii sociale”

DOMENIUL MAJOR DE INTERVENȚIE 6.4 „Inițiative transnaționale pentru o piață incluzivă a muncii”

Titlul proiectului: „România suntem noi!”

Contract nr. POSDRU / 171 / 6.4 / S / 146712

STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU DIALOG SOCIAL

2015

Realizat în cadrul proiectului : „România suntem noi!”

POSDRU / 171 / 6.4 / S / 146712

București – Noiembrie 2015

MINISTRUL DELEGAT
PENTRU DIALOG SOCIAL

Capitolul 1

Context și analiză contextuală

Dialogul social – indiferent că se desfășoară tripartit sau bipartit – înseamnă mai mult decât preocupare pentru anumite aspecte, implică eforturi de a stabili, de a adapta și de a revizui sistemul relațiilor industriale¹.

Este necesar să se facă o distincție clară între dialogul social și dialogul civil: ambele există. Acestea nu ar trebui amestecate, având în vedere că la nivel european tratatul definește participanții, competențele și procedurile aferente dialogului social, conferindu-le partenerilor sociali — patronate și sindicate — un rol de cvasilegiuitori în domeniul condițiilor de muncă, în sensul larg al noțiunii, însă în același timp cele două concepte nu ar trebui să fie străine unul altuia. Partenerii sociali europeni și-au extins ei înșiși domeniile de intervenție și desfășoară în mod specific acțiuni în colaborare cu anumite asociații și ONG-uri europene. Cele două dialoguri nu pot fi amalgamate, dar nu pot fi nici complet separate. Dialogul social bipartit se concentrează asupra salariilor, locurilor de muncă, organizării muncii, sănătății/siguranței etc., prin intermediul negocierii colective la toate nivelurile. Dialogul civil, care vizează o multitudine de teme legate de mediu, consum, politicile familiale, discriminare, lupta împotriva sărăciei, drepturile omului, intervine în rezolvarea problemelor societale. Partenerii sociali și-au extins deja domeniile de intervenție, adoptând o abordare mai cetățenească și mai deschisă, așa cum demonstrează acordul lor din martie 2010 privind o piață a forței de muncă incluzivă și acțiunile pe care le desfășoară în mod specific cu asociațiile și ONG-urile europene de apărare a mediului și a

¹ Foundation Focus, EUROFOUND, Septembrie 2015

*consumatorilor, de protecție a persoanelor cu handicap, de apărare a drepturilor femeilor și a egalității între sexe, de luptă împotriva sărăciei și de promovare a incluziunii sociale etc.*²

Dialogul social este recunoscut ca fiind unul din pilonii principali ai modelului social european, model bazat pe performanță economică, un nivel ridicat de protecție socială, educație și dialog social. În Europa, conceptul de dialog între reprezentanții Guvernului, ai angajatorilor și ai angajaților este acceptat în mod generalizat ca fiind parte a bunei guvernante, chiar dacă modalitățile de aplicare diferă substanțial de la o țară la alta.

Dialogul social nu trebuie să fie un scop în sine, ci un mecanism pentru a aborda și rezolva diverse probleme economice sau sociale. La nivelul Uniunii Europene, se consideră că dialogul social este un element determinant pentru succesul reformelor economice sau sociale. Este recunoscut faptul că dialogul social are o influență pozitivă în domenii inovative precum: dobândirea de noi competențe pentru creșterea nivelului de calificare, modernizarea sistemelor de organizare a muncii, promovarea egalității de șanse și promovarea politicilor de îmbătrânire activă.

Dialogul social nu este doar un instrument pentru managementul situațiilor de criză, dialogul trebuie să fie bazat pe încredere reciprocă între parteneri, pe bună credință și pe o implicare permanentă în acest proces.

În toată lumea, inclusiv în Uniunea Europeană, există o dezbatere intensă cu privire la crearea condițiilor optime pentru un dialog social creativ. Relațiile de muncă între angajatori, sindicate / lucrători se schimbă rapid în Europa, iar o orientare spre negociere la nivel organizațional și la nivelul dialogului social devine din ce în ce mai importantă.

După apariția crizei financiare din 2008, problema dialogului social european a fost lăsată pe un plan secund al agendei politice, având în vedere preocupările economice imediate extrem de presante. Întărirea dialogului social a fost un obiectiv declarat la nivel european, pentru a da posibilitatea partenerilor sociali să abordeze problemele socio-economice într-un mod cât mai eficient, ca urmare, în partea a doua a anului 2015, dialogul social a primit mult mai multă atenție la nivel european. Recent, EUROFOUND a arătat faptul că unul dintre efectele crizei asupra relațiilor industriale a fost acela al creșterii apetenței guvernelor de a lua unilateral decizii, în special în sectorul public.

² Avizul Comitetului Economic și Social European privind structura și organizarea dialogului social în contextul unei veritabile uniuni economice și monetare (UEM)

Într-un interviu acordat de David Pascal Dion, directorul pentru Dialog Social și Relații Industriale din cadrul DG Ocupare, acesta spunea: „Doar un parteneriat puternic cu actorii sociali europeni poate păstra obiectivele proiectului european”. De asemenea, Comisia Europeană a cerut creșterea implicării partenerilor sociali în elaborarea și implementarea politicilor și reformelor de la nivel național. Partenerii sociali naționali au nevoie de un anumit nivel de capacitate pentru a-și reprezenta interesele și a-și coordona activitatea.

O dimensiune fundamentală a dialogului social este legătura între partenerii sociali de la nivel european și organizațiile naționale afiliate la aceștia, viitorul dialogului social, la nivel european, depinzând de abilitatea partenerilor sociali de a crește fluxul de informații și gradul de cooperare cu afiliații lor naționali. Dialogul social la nivel european nu poate funcționa eficient decât în măsura în care dialogul social la nivel național este unul funcțional.

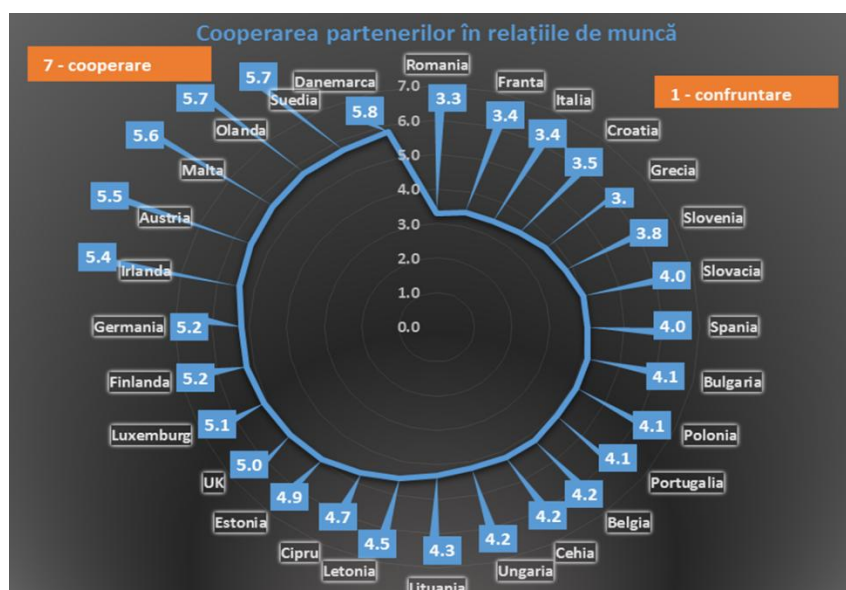
Schimbările anunțate în procesul de dialog social la nivel european sunt orientate pe două teme majore: pe de o parte, implicarea partenerilor sociali în guvernarea economică și acordarea sprijinului pentru întărirea capacității de acțiune, iar, pe de altă parte, creșterea contribuției partenerilor la procesul de elaborare a legislației.

1.1. Scurte considerații privind dialogul social în România

Atât Guvernul, cât și organizațiile lucrătorilor și cele ale angajatorilor, trebuie să-și cunoască scopul atunci când se implică în dialogul social. Este necesar ca partenerii să aibă un anumit nivel de încredere unii în alții, precum și voința politică de a se implica în acest proces.

În ciuda punctelor de vedere și a scopurilor divergente, partenerii sociali trebuie să fie capabili a identifica obiective și priorități comune. Partenerii trebuie să se recunoască reciproc în procesul de dialog.

Dialogul social în România este un proces care necesită maturizare și un efort susținut din

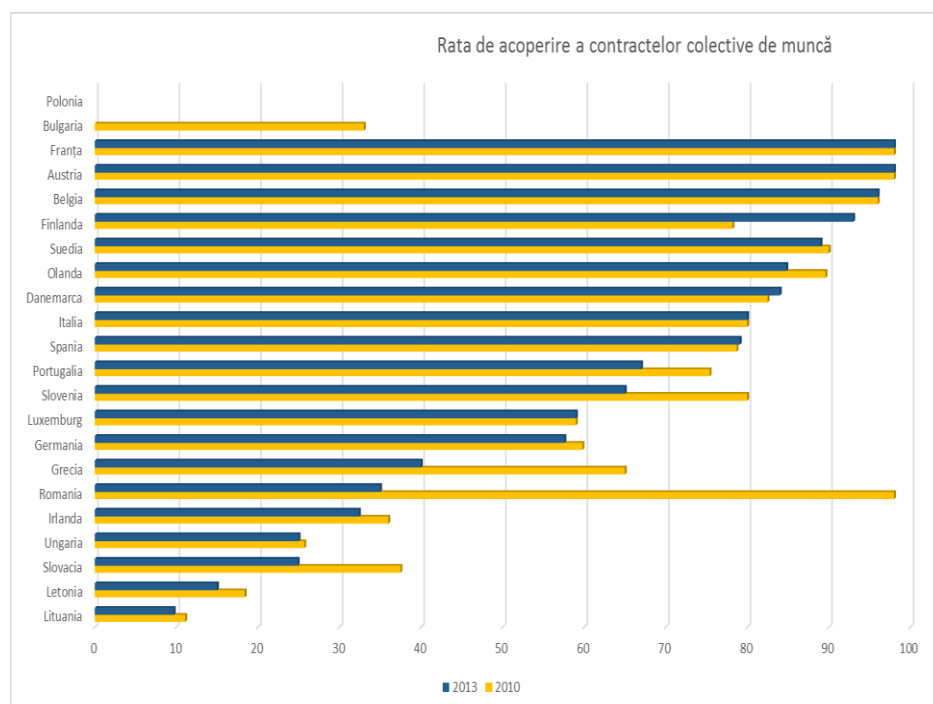

partea tuturor partenerilor implicați (Guvern, patronate, sindicate) pentru a genera rezultate viabile care să încurajeze și să dea legitimitate acestui proces.

sursa: World Economic Forum

În acest moment, România înregistrează cele mai tensionate relații de muncă din cele 28 de state membre ale Uniunii Europene, iar această tensiune este văzută ca un factor cu efecte nocive asupra competitivității României. Această tensiune pare să se amplifice, dacă avem în vedere că în anul 2012 România ocupa poziția 26.

Sursa: ILOSTAT

Țările aflate în imediata apropiere a României, respectiv Franța și Italia sunt țări cu o rată de acoperirea a contractelor colective de peste 80%, ceea ce ar putea justifica existența unor tensiuni generate de negocieri și

administrarea contractelor colective de muncă. Pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă și o piață incluzivă a muncii, este nevoie de dialog social care poate funcționa ca un mijloc de eliberare a tensiunilor economice și sociale, dar și ca mecanism reglator al intereselor și

trebuințelor economico-sociale. În acest caz, pentru România dialogul social a încetat să mai joace un astfel de rol, iar starea de nemulțumire este vizibilă în rândul lucrătorilor și a reprezentanților acestora.

Menținerea acestei stări de tensiune creează lipsă de încredere între parteneri și un cerc vicios în relațiile parteneriale. Partenerii sociali și guvernul trebuie să se preocupe, să construiască și să mențină încrederea reciprocă a părților. Acest lucru este întotdeauna dificil de realizat acolo unde există un trecut care a presupus conflict, suspiciune și lipsă de încredere.

Promovarea dialogului social trebuie să fie o responsabilitate centrală a Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice. Efectivitatea și soliditatea relațiilor industriale depind de capacitatea guvernului de a acționa ca factor de decizie, ca administrator și, în cazul tripartitismului, ca participant. Administrarea pieței muncii poate fi cheia pentru atenuarea impactului generat de recesiunea economică asupra ocupării. Este lipsit de sens ca Guvernul să adopte legislația muncii, sau să promoveze negocierile colective, dacă eșuează în a crea mecanismele pentru aplicarea acestora, pentru a garanta conformarea la legislația adoptată sau la acordurile semnate.

În acest moment, dialogul social este văzut de partenerii sociali ca fiind unul formal, fără a i se acorda importanță, e un exercițiu care trebuie realizat doar pentru că așa prevede o lege, fără a se încerca să se dea utilitate acestui demers. Într-o proporție consistentă, partenerii consideră că autoritățile publice sunt preocupate doar în mică măsură de dialogul social.

Dialogul social tripartit este vital pentru relații industriale echilibrate și pentru o creștere economică sănătoasă, fiind adesea utilizat ca funcție-cheie pentru construirea consensului, promovarea dreptății și menținerea coeziunii sociale în elaborarea și implementarea politicilor economice și sociale care pot fi astfel articulate la alte nivele de dialog social, în principal, negocierile colective la nivel de sector sau întreprindere.

În afară de a genera consens și de a negocia propuneri pentru politicile economice și sociale, dialogul social a avut rolul de a diminua șocurile generate de tranziție sau criză. Țările cu cele mai dezvoltate sisteme de relații industriale instituționalizate au reacționat mai rapid și mai proactiv în timpul crizei; în astfel de momente de cotitură, guvernele au cooperat cu partenerii sociali încă din faza inițială a crizei. Pachetele anticriză aprobate de organismele tripartite au conținut o sferă largă de măsuri, de la promovarea unor angajamente de

modificare a programului de lucru, a unor oportunități de formare și până la întărirea protecției sociale pentru a asigura suport financiar pentru sustenabilitatea firmelor și crearea de locuri de muncă prin programe de infrastructură publică. Păstrarea locurilor de muncă concomitent cu securizarea sustenabilității întreprinderilor au fost elementele-cheie ale acestor pachete.

Absența încrederii în dialog și tripartitism poate reflecta o slabă lipsă de angajament din partea unui guvern și totodată o lipsă de angajament autentic în relația cu partenerii sociali, pentru a crea strategii naționale de dezvoltare. Dialogul social național nu poate să prospere dacă libertatea de asociere și dreptul la negociere colectivă nu sunt respectate sau dacă partenerii sociali sunt slabi sub aspect instituțional sau fragmentați. Lipsa resurselor sau inadecvarea acestora pentru instituțiile tripartite sau pentru actorii implicați în dialogul social poate, de asemenea, să submineze buna funcționare a dialogului social. Capacitatea tehnică și încrederea reciprocă sunt precondiții pentru o bună funcționare a dialogului social. Dialogul social poate fi văzut uneori ca fiind consumator de timp, un proces care întârzie deciziile necesare pentru o implementare rapidă, totuși experiența a arătat că timpul consumat pe durata procesului de dialog pentru atingerea consensului este o bună investiție atunci când rezultatele acestuia sprijină reformele și politicile economice și sociale. Timpul economisit printr-o implementare rapidă și lină a reformelor poate asigura câștiguri substanțiale în termeni economici și de competitivitate.

1.2. Disfuncționalități și constrângeri privind dialogul social în România

Din analiza realizată au reieșit o serie de disfuncționalități în ceea ce privește funcționarea dialogului social, respectiv:

- 1) Dialogul social a fost construit plecând de la o structură socială și economică de tranziție; tranziția s-a încheiat, vechile forme de organizare a partenerilor sociali nu-și mai găsesc locul, ca urmare anumite categorii de angajatori / angajați și-au creat structuri paralele de reprezentare, folosind canale mai mult sau mai puțin subtile pentru a-și impune punctele de vedere și a-și atinge obiectivele;
- 2) Înțelegerea conceptelor utilizate în procesul de dialog social este diferită de la un partener la altul. Partenerii au așteptări diferite de la acest proces, însă nu există

transparență și suficientă capacitate de asumare pentru a face cunoscute aceste așteptări;

- 3) Lipsa unor obiective, la nivelul diferitelor procese de dialog social, care să fie clare și cunoscute, în sens larg social, ca și lipsa unei reflectări corecte a dialogului social;
- 4) Conectare insuficientă la procesele de dialog social european;
- 5) Acoperire foarte slabă a salariaților prin contracte colective de muncă, fenomen care afectează mecanismul de distribuire a valorii adăugate create și diminuează gradul de incluzivitate a pieței muncii;
- 6) Tensionarea relațiilor de muncă, apariția unor forme de protest spontan;
- 7) Lipsa unui cadru instituțional și legislativ bine definit și adaptat se constituie într-o deficiență majoră, de natură să compromită încercările de optimizare a dialogului social;
- 8) Criteriile de reprezentativitate foarte ridicate la nivel de sector și unitate, dar și mecanismul de coordonare a contractelor colective de muncă au redus dramatic numărul salariaților și al angajatorilor acoperiți de un contract colectiv de muncă;
- 9) Dialogul social la nivel de sector este nefuncțional, iar lipsa reprezentativității partenerilor exclude orice tentativă de negociere a unui contract / acord colectiv la nivel de sector;
- 10) Permanentizarea acestei situații va conduce la slăbirea continuă a structurilor clasice / legale de dialog social, cele care asigură condițiile pentru un dialog social structurat și pașnic;
- 11) În lipsa contractelor colective de muncă la nivel național și sectorial, coroborat cu reducerea drastică a numărului de contracte colective de muncă la nivel de unitate, reglementarea relațiilor de parteneriat social rămâne exclusiv în competența statului;
- 12) Este evidentă impresia nefavorabilă la adresa normelor legislative care guvernează dialogul social sectorial;
- 13) Dialogul social este văzut de parteneri ca fiind unul formal, în sensul unei activități care trebuie bifată, dar fără urmări concrete și utile în sens general.
- 14) Eficacitatea scăzută a proceselor de dialog social a generat neîncredere și tensiune în rândul partenerilor sociali;

- 15) Accesul la finanțare pentru partenerii sociali este redus, în cele mai multe cazuri, ceea ce se translatează într-o slabă capacitate de răspuns și o participare scăzută a partenerilor în dialogul social;
- 16) Slăbiciunea instituțională și fragmentarea la nivelul partenerilor sociali se consolidează;
- 17) Implicarea în dialog a unor parteneri sociali uneori insuficient pregătiți și în unele cazuri lipsiți de autoritate aprofundează starea de insatisfacție vis a vis de dialogul social;
- 18) Nu există o procedură de monitorizare a dialogului social, ca proces continuu, și pe cale de consecință:
- Nu există transparență cu privire la partenerii sociali implicați, modificările intervenite în structura și funcționarea acestora,
 - Nu există informații cu privire la rezultatele dialogului social,
 - Nivelul actual de transparență nu concură la obținerea unor rezultate vizibile / la nivel național / la nivel sectorial.
- 19) Nu există o evaluare de impact care să se constituie într-un reper pentru fundamentarea, modificarea și completarea cadrului legislativ și instituțional.
- 20) Implicarea partenerilor sociali în politicile de ocupare, așa cum rezultă și din răspunsurile organizațiilor sindicale și patronale, reprezentative la nivel național, se face într-o proporție semnificativă în zona de elaborare și doar în cazuri mult mai reduse numericește în aria de implementare;
- 21) Lipsa unor rezultate vizibile pentru măsurile puse în aplicare de serviciul public de ocupare vine și din slaba implicare a partenerilor sociali;
- 22) Problemele majore cu care se confruntă partenerii sociali (lipsa finanțării, formalismul proceselor de dialog, incapacitatea instituțională, dezinteresul în anumite situații) afectează implicarea lor în procesul de elaborare a politicilor publice;
- 23) Procesul de elaborare a politicilor publice este acoperit de fapt, în cvasitotalitatea cazurilor, de instituțiile publice; de cele mai multe ori partenerii sociali sunt doar informați despre intenția de revizuire sau de elaborare a politicilor publice;

- 24) Capacitatea partenerilor sociali de a realiza propuneri argumentate și adaptate la realitățile socio-economice este limitată;
- 25) Procesul de elaborare a devenit astfel un proces de informare.

Capitolul 2

Obiective strategice

2.1. Obiectivele structurale la nivel național

Implicarea lucrătorilor prin dialogul social instituționalizat are în vedere două obiective principale:

- ☒ întărirea democrației în piața muncii prin implementarea drepturilor sociale;
- ☒ sprijinirea mediului economic în încercarea de a găsi un mix adecvat între competitivitate economică și progres social.

Funcționarea unui sistem viabil de dialog social necesită existența unui set de condiții, după cum urmează:

- ✓ *Voință politică și asumarea responsabilității pentru implicarea în dialogul social a tuturor partenerilor sociali:*

Fiecare partener trebuie să se implice în acest proces raportându-se la aceleași reguli și având o înțelegere comună a scopului pe care îl are dialogul social. Toți partenerii trebuie să aibă un anumit nivel de încredere și disponibilitate pentru colaborare.

Dialogul social efectiv este în mod critic dependent de legitimitatea partenerilor sociali, Organizațiile angajaților și angajatorilor trebuie să fie reprezentative, iar politicile lor să reflecte interesele membrilor lor.

✓ *Sprijin asumat pentru promovarea dialogului social și un cadru legislativ și instituțional care să stimuleze dialogul:*

Pe lângă cadrul legislativ și cel instituțional, sprijinul larg pentru implicarea partenerilor în dialogul social este elementul crucial pentru succesul acestui proces.³

Existența suportului general presupune un regim în care Guvernul și societatea, în general, acceptă implicarea partenerilor sociali ca parteneri cu drepturi depline în procesul de luare a deciziilor.

✓ *Parteneri sociali puternici și independenți, cu capacitate tehnică și acces la informații relevante:*

Pentru a se implica, în mod constructiv, în dialogul social, partenerii sociali trebuie să aibă capacitatea tehnică de a realiza analize și de a fi parte activă în dezbateri pe probleme generale, dincolo de interesul lor imediat.

Partenerii sociali trebuie să aibă acces la informații relevante în domenii precum cel legislativ, social sau economic.

✓ *Capacitatea de a-și asuma un angajament:*

Dialogul social de succes produce rezultate sub forma unor acorduri / pacte/ contracte. O dată încheiate aceste acorduri, părțile implicate în dialog trebuie să aibă capacitatea să le pună în practică.

³ Visser and Hemerijck (1997)

Analiza diagnostic realizată, dar și aspectele conceptuale care definesc un dialog social eficient au orientat necesitatea intervențiilor, urmărind un set de obiective, respectiv:

- 1. Clarificarea rolului pe care îl are dialogul social, optimizarea și adaptarea continuă a acestuia la evoluțiile economice și sociale din România, în context european;**
- 2. Revizuirea, optimizarea și completarea legislației de profil, inclusiv a cadrului instituțional, în concordanță cu realitățile mediului economic și social;**
- 3. Creșterea capacității actorilor implicați în dialogul social (instituționali, sociali și economici) de a acționa în cadrul proceselor specifice la toate nivelele (informare, consultare, negociere și acord / pact / contract);**
- 4. Creșterea și optimizarea implicării partenerilor sociali în elaborarea și implementarea politicilor de ocupare.**

2.2. Stabilirea direcțiilor de acțiune și a măsurilor pentru creșterea eficienței și a viabilității dialogului social

Obiectiv 1

Clarificarea rolului dialogului social, optimizarea și adaptarea continuă a acestuia la evoluțiile economice și sociale din România, în context european.

Direcții de acțiune asociate:

- a) Conectarea dialogului social la evoluțiile din mediul economic și social din România, în contextul tendințelor existente la nivel european:*

Dialogul social în România a fost construit plecând de la o realitate economică și socială aferentă unei perioade de tranziție. Este necesar și este timpul ca această tranziție să se încheie, iar angajamentele fiecărei părți să fie reînnoite și definite în mod mai adecvat.

Realitățile mediului economic și social, precum și provocările ridicate în derularea dialogului social nu sunt diferite în România față de alte state europene, chiar dacă nivelul de dezvoltare accentuează sau, dimpotrivă, estompează anumite aspecte ale acestor provocări.

Modificările intervenite în tipul relațiilor de muncă, dar și în structura și în tipul angajatorilor din România impun o astfel de abordare. Toți partenerii trebuie să se implice în dialog în mod transparent și utilizând structurile formale existente.

b) Integrarea conceptului de dialog social în conceptul de dezvoltare națională:

Dialogul social este unul din pilonii de bază ai modelului social european, iar integrarea în spațiul european presupune însușirea valorilor pe care acesta este fundamentat. La nivelul Uniunii Europene, se consideră că dialogul social este un element determinant pentru succesul reformelor economice sau sociale. Este recunoscut faptul că dialogul social are o influență pozitivă în domenii inovative precum: dobândirea de noi competențe pentru creșterea nivelului de calificare, modernizarea sistemelor de organizare a muncii, promovarea egalității de șanse și promovarea politicilor de îmbătrânire activă.

Creșterea competitivității și dezvoltarea economică sustenabilă nu sunt posibile fără ca forța de muncă să-și însușească aceste obiective. Este important ca exercițiul de conceptualizare a modelului pentru dezvoltare economică să includă dialogul social ca un mecanism central.

c) Consolidarea dialogului social prin crearea unui cadru propice de dezvoltare și administrare:

Faptul că România se află la cea mai mare distanță de îndeplinirea ȋntelilor asumate prin Strategia Europa 2020 poate fi explicat, printre altele, și de implicarea redusă a partenerilor sociali în procesul de elaborare a programelor adoptate.

Având în vedere modelul adoptat de Comisie în ceea ce privește implicarea partenerilor sociali în procesul Semestrului European, dar și necesitatea coordonării acestui proces și susținerea comună a intereselor României, se impune implicarea partenerilor sociali

în elaborarea Programului Național de Reformă și a Programului de Convergență și transmiterea în anexă a punctelor de vedere exprimate de partenerii sociali. De asemenea, implicarea partenerilor sociali în analiza recomandărilor de țară transmise de Comisia Europeană și exprimarea unui punct de vedere în acest sens pot da coerență și susținere considerațiilor exprimate de instituțiile publice române.

d) Utilizarea dialogului social ca mecanism pentru crearea unei piețe a muncii incluzive:

Strategiile având ca obiectiv creșterea ocupării nu pot avea succes decât printr-o implicare și o angajare totală a actorilor sociali. Dialogul social trebuie să fie unul incluziv, acoperind toate formele de ocupare, precum și toate categoriile de lucrători. Acest lucru impune crearea capacității partenerilor sociali la diferite niveluri, ceea ce poate fi primul pas pentru a extinde scopul dialogului și al negocierii.

e) Creșterea coerenței acțiunilor în procesul de dialog social:

Dialogul social trebuie să capete coerență, atât sub aspect de reglementare cât și sub aspect instituțional. Asumarea unui model de dialog înseamnă asumarea unor principii de funcționare și totodată o practică unitară în implementarea acestora.

CNDTS va urmări sub aspect legislativ și instituțional asigurarea unei coerențe în acțiune.

f) Crearea unui sistem de relații industriale centrat pe colaborare între parteneri:

În acest moment, sistemul relațiilor industriale în România nu este bazat pe cooperare între parteneri, fiind mai degrabă un sistem axat pe o confruntare permanentă între cei implicați în acest proces. Un astfel de model de dialog social nu este însă unul care să sprijine creșterea competitivității României la nivel european și nici nu contribuie la crearea unei piețe incluzive a muncii.

Măsuri de corecție asociate Obiectivului 1:

1. Asumarea unui model de dialog social care să asigure o înțelegere comună asupra termenilor și o clarificare a așteptărilor partenerilor sociali. Statutul de partener de dialog social acordă drepturi, dar și responsabilități; implicarea trebuie să fie totală și bazată pe bună credință:

Așa cum am menționat mai sus, la nivel european, tratatul definește participării, competențele și procedurile aferente dialogului social, conferindu-le partenerilor sociali un rol de cvasilegiuitori în domeniul condițiilor de muncă, în sensul larg al noțiunii.

De asemenea, este important ca România să integreze în legislația dialogului social un principiu instituit la nivel european – atitudinea Guvernului trebuie să fie una care să determine partenerii, sindicate și patronate, să se așeze la masa negocierilor. Elementul-cheie la nivel european, utilizat pentru a obține rezultate pozitive din procesul de dialog social, este chiar atitudinea comisiei care poate fi sintetizată în sintagma – ”negociați sau altfel vom reglementa” (de Boer et al. 2005).

Guvernul trebuie să responsabilizeze partenerii sociali și să le acorde încredere pentru a ajunge la un consens; în măsura în care se atinge consensul, Guvernul va reglementa conform înțelegerii dintre părți. În cazul în care părțile nu se înțeleg, Guvernul va reglementa, implicând în continuare partenerii în acest proces.

O astfel de abordare necesită mai mult spațiu al dezbatelor și al analizelor, însă acordă o mai mare legitimitate măsurilor asumate de Guvern, în plus, partenerii sociali pot sprijini procesul de reglementare printr-o mai bună cunoaștere a realităților economice și sociale, facilitând o implementare mai ușoară a prevederilor legale.

2. Implicarea partenerilor sociali în elaborarea Programului Național de Reformă și a Programului de Convergență și transmiterea în anexă a punctelor de vedere exprimate de partenerii sociali. De asemenea, implicarea partenerilor sociali în analiza recomandărilor de țară transmise de Comisia Europeană:

La nivel european, Comisia Europeană implică partenerii sociali în mecanismul Semestrului European, acest demers fiind recomandat a se derula și la nivel național. Este în interesul și poate fi în sprijinul României un demers concertat, utilizând toate canalele disponibile pentru maximizarea eficienței rezultatelor.

Instituirea acestui mecanism va asigura sprijin pentru reformele incluse în aceste programe și totodată va întări poziția națională pentru fiecare tip de demers inițiat.

3. Implicarea partenerilor sociali în elaborarea rapoartelor anuale pentru implementarea Cartei Sociale Europene:

Implicarea partenerilor sociali în elaborarea rapoartelor anuale pentru implementarea Cartei Sociale Europene revizuite poate aduce un plus de informație în susținerea celor furnizate de Guvern pentru evaluarea respectării prevederilor Cartei Sociale. Elaborarea acestor rapoarte ar trebui să genereze o posibilitate de analiză și o oportunitate de a dezbate modul în care drepturile și libertățile prevăzute de Cartă sunt respectate în legislația și practica pieței muncii din România.

Ca urmare, implicarea partenerilor sociali în elaborarea efectivă a raportului de țară, dezbateră raportului în CNDTS și ulterior în ședință reunită a celor două Comisii de Muncă din Parlament ar putea determina o reală valorificare a acestui demers.

4. Ratificarea Protocolului Adițional referitor la plângerile colective încheiat la Strasbourg la 9 noiembrie 1995 la Carta Socială Europeană deschisă spre semnare la Torino la 18 octombrie 1961:

Ieșirea din perioada de tranziție și construcția unei piețe a muncii moderne necesită un mecanism de sancționare a abaterilor de la principiile statuate de Carta Socială Europeană revizuită. Este un mecanism care caracterizează o maturizare a mediului economic și social acceptând un arbitru independent, capabil să sesizeze atunci când regulile asumate sunt încălcate. Se impune închiderea procesului de ratificare a Cartei Sociale prin recunoașterea acestui mecanism care dă valoare și crește eficiența implementării Cartei.

5. Alocarea unui timp rezonabil pentru consultare, astfel încât să permită analize și elaborarea unor puncte de vedere cât mai adecvate temelor puse în dezbatere:

Încrederea în partenerii sociali și disponibilitatea de a colabora sunt direct proporționale cu nivelul de pregătire a partenerilor de dialog, respectiv cu relevanța și justificările aduse pentru fiecare propunere realizată.

Elaborarea unor analize și a unor puncte de vedere pertinente necesită timp suficient pentru un astfel de demers, ca urmare se impune instituirea unor prevederi legislative care să stabilească termene adecvate pentru transmiterea documentelor înaintate spre analiză și emitere a unui punct de vedere.

De asemenea, se impune existența unor sancțiuni pentru nerespectarea acestor termene.

6. Implicarea partenerilor sociali în stabilirea / revizuirea indicatorilor asumați la nivel european, precum și a celor în baza cărora se elaborează bugetul public anual și care au incidență sau privesc piața muncii:

Atingerea indicatorilor-țintă pentru piața muncii, în foarte multe cazuri, este dependentă de atitudinea partenerilor sociali, în plus o astfel de politică ar acorda o mai mare predictibilitate politicilor abordate de angajatori, permițând o ajustare mai facilă a acestora la schimbările promovate prin politicile publice. Consultarea partenerilor ar fi o bună oportunitate pentru instituțiile publice de a realiza o primă evaluare a gradului potențial de atingere a acestor ținte.

7. Dezbaterea anuală în CNTDS a rapoartelor de evaluare a impactului dialogului social asupra pieței muncii:

Evaluarea impactului dialogului social asupra pieței muncii și asupra situației partenerilor sociali este absolut necesară, pentru a putea corecta eventuale disfuncționalități ale sistemului. Ca urmare, se propune instituirea unui mecanism de evaluare / monitorizare a dialogului social, proces ce se va desfășura pe baze anuale. În baza acestei analize, se vor propune măsuri de completare / modificare / ajustare a proceselor de dialog social. CNTDS va putea propune măsuri pentru o mai bună funcționare și coordonare a proceselor de dialog social inclusiv prin adaptarea unor structuri / mecanisme de dialog social.

8. Introducerea unei componente anticipative a dialogului social, respectiv consultarea partenerilor încă din faza de intenție de elaborare / modificare de esență a unei politici:

Folosit corect și cu bună credință, dialogul social este un mecanism proactiv, nu este doar un instrument pentru managementul situațiilor de criză, însă acesta trebuie să fie bazat pe încredere reciprocă între parteneri, pe bună credință și pe o implicare permanentă în acest proces.

Ca urmare, este important ca implicarea partenerilor sociali să se facă chiar din momentul existenței unei intenții de modificare a unei politici / componente a unei politici publice.

Un astfel de demers, deja testat la nivel european și preluat la nivel național, ar furniza informații relevante inițiatorilor, cu privire la utilitatea lui. De asemenea, ar fi mult mai eficient și mai facil de dezvoltat un instrument legislativ, în măsura în care principiile sunt deja stabilite și asumate de părți.

9. Analiza și optimizarea structurilor de dialog social, a nivelului, a componenței, a atribuțiilor alocate și rezultatelor obținute pentru fiecare structură în parte:

Cadrul instituțional, în acest moment, este unul stufos și dificil de coordonat, în măsura în care nu există o abordare unitară în ceea ce privește localizarea și atribuțiile asumate pentru fiecare structură de dialog în parte.

În plus, așa cum s-a reliefat în raport, în acest moment, există discrepanțe serioase în modul în care sunt selectați, invitați și implicați în acest proces partenerii de dialog.

Ca urmare, se impune, ca în cadrul CNDTS să se realizeze o analiză a cadrului instituțional existent, astfel încât să fie posibilă inițierea unor măsuri pentru optimizarea funcționalității instituționale a structurilor de dialog social.

Este important ca în acest proces să se aibă în vedere principiul subsidiarității, astfel încât problemele / temele să fie abordate la primul nivel căruia acestea aparțin.

Cadrul instituțional stufos, existent în acest moment, este și rezultatul unei disipări a responsabilității de a crea structuri de dialog social. De aceea se impune ca decizia introducerii unei structuri noi / mecanism de dialog social sau desființarea unei astfel de structuri să fie luată doar cu avizul CNDTS.

10. Implicarea activă a partenerilor sociali în elaborarea și implementarea politicilor de ocupare și a celor sociale prin revizuirea atributelor alocate administrării tripartite:

Partenerii sociali sunt direct implicați și interesați de piața muncii și politica de ocupare, acesta este și motivul pentru care, în multe state europene, a fost introdus sistemul administrării tripartite. Răspunsurile partenerilor sociali cu privire la modul de implicare în elaborarea și implementarea politicilor publice de ocupare / sociale, respectiv prin informare și consultare, nu se încadrează însă în noțiunea de administrare tripartită.

Percepția partenerilor sociali este una validată de legislația în vigoare, dacă avem în vedere atribuțiile alocate Consiliului de Administrație în care partenerii sunt reprezentanți. Lipsa de eficiență și de impact a măsurilor puse în aplicare de serviciul public de ocupare vine și din slaba implicare a partenerilor sociali.

Ca urmare, se va avea în vedere implicarea activă și responsabilizarea partenerilor implicați în gestionarea instituțiilor cu administrare tripartită, în sensul implicării reale a acestora în gestionarea politicilor publice.

11. Stabilirea, în urma unei dezbateri în cadrul CNTDS, a unui echilibru corect între nivelul criteriilor de reprezentativitate și atributelor alocate acestor reprezentativități:

Diluarea procesului de dialog social, prin includerea unor organizații care și-au pierdut reprezentativitatea, are un puternic efect negativ asupra încrederii reciproce a părților. De asemenea, are un efect negativ semnificativ și asupra capacității partenerilor de a implementa rezultatele dialogului social, acest fapt fiind coerent cu reprezentarea reală a membrilor organizației. Reprezentativitatea partenerilor sociali, la nivel național, ca atribut legal recunoscut, are ca principală utilitate reprezentarea în structurile de dialog social tripartit. În măsura în care sunt acceptați în acest proces parteneri nereprezentativi, pe de o parte, se dă un semnal negativ referitor la nerespectarea prevederilor legale de către instituțiile publice implicate în dialogul social și, pe de altă parte, se creează neîncredere și tensiune în rândul partenerilor sociali, diminuând șansele de a ajunge la consens.

Ca urmare, se propune realizarea unei analize politice a modului în care se obține reprezentativitatea partenerilor sociali pentru fiecare nivel în parte și utilitatea atașată acestei reprezentativități. Ar trebui să existe un echilibru sau o corespondență între efortul /cerințele

și impactul obținerii reprezentativității, pe de o parte, și atributele alocate acestui instrument, pe de altă parte.

12. Inițierea unor acorduri / pacte privind politica salarială, în general, și aceea a salariului minim, în special. Guvernul va depune eforturile necesare ca acest angajament să fie luat și asumat împreună cu partenerii sociali. Acesta va fi un atribut alocat în competența CNTDS:

Lipsa dialogului în stabilirea salariului minim a avut, dincolo de aspectul pozitiv, și un efect mai puțin dorit și cu consecințe pe termen lung. Necesitatea creșterii salariului minim este de necontestat, dar modul în care se produce această creștere trebuie să fie atent pregătit și dimensionat, astfel încât să nu producă efecte adverse în piața muncii. Partenerii sociali pot oferi informații relevante pentru o bună calibrare a politicilor publice.

Un astfel de demers ar fi în linie cu recomandarea Comisiei Europene în ceea ce privește instituirea unui mecanism de ajustare periodică a salariului minim.

13. Implicarea partenerilor sociali în elaborarea și susținerea unor documente de poziție a României în ceea ce privește diverse măsuri aferente unor politici sectoriale inițiate la nivel european:

Implicarea partenerilor sociali și utilizarea tuturor căilor disponibile pentru a apăra interesele economice și sociale ale României pot crește eficiența demersurilor realizate de țara noastră pe diverse teme dezbătute la nivel european.

În plus, o astfel de implicare ar permite furnizarea unui pachet mai consistent de elemente care ar susține poziția României și totodată responsabilitatea ar fi asumată de toți partenerii implicați.

14. Creșterea autonomiei și încrederii acordate partenerilor sociali, precum și promovarea unei atitudini stimulative din partea instituțiilor statului, astfel încât să acorde spațiu pentru negociere și posibilitatea de a reglementa asupra unor acorduri convenite de către partenerii sociali (patronate, sindicate):

Așa cum am precizat deja pentru domeniul condițiilor de muncă în sens larg, partenerii sociali la nivel european au rolul de cvasilegiuitor, de altfel mecanismul de funcționare a dialogului social european este construit având la bază un astfel de principiu.

Modul în care Comisia Europeană implică partenerii sociali în luarea deciziilor poate constitui un model de bună practică, inclusiv în România, modelul promovat lasă suficientă putere și libertate, în același timp, partenerilor sociali, astfel încât aceștia să poată ajunge la un acord; în măsura în care acordul nu poate fi atins pe calea consensului, atunci Comisia decide continuarea procesului, implicând însă partenerii sociali în fazele următoare ale procesului de reglementare. Sigur că punerea în practică a unui astfel de mecanism înseamnă timp suficient pentru a lua o decizie, înseamnă predictibilitate și înseamnă încredere acordată partenerilor și procesului de dialog social.

Obiectiv 2

Revizuirea, optimizarea și completarea legislației de profil, inclusiv a cadrului instituțional, în concordanță cu realitățile mediului economic și social.

Direcții de acțiune asociate:

- a) *Revizuirea cadrului legislativ specific, astfel încât acesta să constituie un sprijin pentru derularea dialogului social:*

Din problemele identificate, a reieșit că una din principalele deficiențe o reprezintă actualul cadru legislativ. Se impune, așadar, o revizuire a cadrului legislativ existent pentru a putea înlătura unele obstacole identificate în înființarea organizațiilor sindicale sau patronale,

în criteriile de reprezentativitate impuse partenerilor sociali pentru negociere, în modul de negociere și în câmpul de aplicare a contractelor colective, în reglementarea dreptului de declanșare a acțiunilor colective, în reglementarea unor instituții față de care actualele norme s-au dovedit a fi interpretabile sau contradictorii. Totodată, trebuie să se aibă în vedere asigurarea la nivelul dialogului bipartit și tripartit a unei corecte reprezentări a tuturor actorilor sociali implicați.

b) Reașezarea cadrului instituțional și alocarea în mod echitabil și constructiv a atribuțiilor și responsabilităților specifice fiecărui segment / mecanism:

Se impune asigurarea desfășurării dialogul social prin implicarea, în principal, a actorilor reprezentativi. Deși legea impune criterii de reprezentativitate actorilor dialogului social, în practică s-a remarcat că modificările legislative au determinat și modificări ale structurii partenerilor sociali, fapt care însă nu s-a regăsit întotdeauna și în cazul reprezentării acestora la nivelul dialogului social. Se impune, în acest sens, asigurarea unui cadru instituționalizat în care reprezentarea partenerilor de dialog să fie una relevantă și conformă cu scopul impus prin lege la instituirea criteriilor de reprezentativitate.

Totodată, legea trebuie să asigure un cadru care să permită înființarea de structuri patronale/sindicale adecvate constituției economice a societății.

c) Îmbunătățirea coordonării instituțiilor implicate în dialogul social:

Participarea activă a partenerilor sociali sindicate/patronate, în cadrul instituțional de dialog tripartit, prin modificări legislative care să permită adoptarea unor soluții în baza unui dialog real între partenerii sociali de la nivelul instituțiilor implicate în proiectarea sau derularea proceselor de dialog.

De asemenea, pentru îmbunătățirea dialogului social s-ar impune implicarea partenerilor sociali încă din fazele incipiente ale elaborării strategiilor care vizează piața muncii sau alte domenii de interes și asigurarea unor timpi de dialog suficient pentru prezentarea și susținerea unor puncte de vedere pertinente.

d) Optimizarea fluxurilor instituționale:

Asigurarea unor proceduri care să standardizeze modalitățile de notificare într-o manieră care să elimine sau să limiteze interpretările legale și să evite transferarea dialogului către un cadru conflictual în instanțele de judecată. Un exemplu ar fi standardizarea formularelor pentru deschiderea/închiderea negocierilor sau declanșarea conflictelor într-o manieră în care să se evite interpretări privind îndeplinirea procedurilor obligatorii de dialog anterioare declanșării conflictului de muncă.

e) Încurajare soluționării litigiilor prin dialog și înființarea de instanțe specializate:

Din studiul desfășurat, a reieșit că în practică multe din litigiile de muncă care ajung în fața instanțelor judecătorești au la bază o speță cu aplicare colectivă de genul aplicabilității unei clauze din contractul colectiv de muncă – în special la companii mari cu aplicabilitate națională – sau aplicarea unei norme legale. Câteva astfel de spețe ajung să impactiveze asupra numărului de cauze ce încarcă instanțele judecătorești, fiind în situația, de multe ori, ca ponderea lor să fie de peste 50% din litigiile pe rol. Efectul imediat este creșterea semnificativă a duratei de soluționare a tuturor litigiilor de muncă pe rolul instanțelor. Soluționarea prin dialog, mai ales după ce există și o practică judiciară în materie, ar avea ca efect imediat degrevarea instanțelor de numeroase spețe.

Totodată, pentru o creștere a calității, dar și a celerității procesului de justiție, se impune înființarea de tribunale specializate pentru litigii de muncă, în acest tip de litigii timpul de soluționare afectând, în egală măsură, atât angajatul cât și angajatorul.

Măsuri de corecție asociate Obiectivului 2:

15. Revizuirea cadrului instituțional, a atribuțiilor fiecărei instituții implicate în proiectarea sau derularea proceselor de dialog social, alocarea responsabilităților, coordonarea proceselor de dialog; Asigurarea unei coerențe la nivel organizațional în ceea ce privește structurile de dialog social

Cadrul legislativ și cel instituțional sunt esențiale pentru a asigura eficiența procesului de dialog social, ca urmare, acestea trebuie să fie unele adecvate și optimizate nevoilor mediului economic și social. În linie cu această necesitate, în cadrul CNTDS se va proceda la

realizarea unei analize-diagnostic specifice. În urma analizei realizate, se va proceda la modificarea cadrului legislativ ce reglementează structura instituțională a dialogului social.

De asemenea, vor fi în mod clar menționate și poziționate, dar și alocate responsabilitățile de coordonare ale structurilor instituționale implicate în dialogul social, astfel încât prin existență și funcționare să fie asigurată coerența în abordarea proceselor de dialog, indiferent de nivel.

16. Modificarea legislației pentru asigurarea exercitării libere și depline a drepturilor fundamentale, precum libertatea de asociere, dreptul la negociere colectivă și acțiune colectivă;

Legislația trebuie să furnizeze garanțiile necesare și protecția care se impun și care trebuie să definească formele de cooperare între partenerii sociali, precum și principiile, procedurile și funcțiunile structurilor de dialog social. Importanța cadrului legislativ, a clarității și eficienței acestuia sunt aspecte extrem de relevante pentru partenerii sociali.

Dialogul social se construiește pe respectarea și implementarea dreptului la liberă asociere. Libertatea de asociere și dreptul la negociere colectivă sunt de importanță vitală pentru partenerii sociali, acestea furnizând bazele pentru reprezentarea intereselor părților. De aceea se va proceda la corecția și alinierea cadrului legislativ, astfel încât acesta să garanteze în mod real exercitarea liberă a drepturilor fundamentale, precum libertatea de asociere, dreptul la negociere colectivă și acțiune colectivă. Împreună cu reprezentanții organizațiilor patronale și sindicale vor fi identificate aspectele legislative, instituționale sau practicile care, în acest moment, influențează procesele de dialog social în sensul limitării liberei exercitări a drepturilor de asociere sau de negociere și acțiune colectivă.

17. Modificarea legislației dialogului social, în sensul stimulării dialogului social, astfel încât să permită înființarea de sindicate/patronate adecvate structurii economice a societății, să lase partenerilor libertatea de a negocia și de a semna contracte colective/acorduri/pacte într-un mod mai flexibil;

O situație remarcată în practică este aceea că unele organizații nu sunt structurate pe sistemul de organizare pe care legea îl impune, ci pe uniuni teritoriale înființate ulterior chiar de ele. O astfel de situație poate împiedica asupra regăsirii partenerilor sociali la toate nivelele

de negociere. Astfel, în speța afilierii patronilor direct la confederație, am putea identifica un impact asupra existenței a partenerilor pe parte patronală la nivel de sector și, pe cale de consecință, asupra posibilității de identificare a partenerilor sociali la acest nivel de negociere.

Se impune corectarea cadrului legislativ, astfel încât organizarea și structurarea organizațiilor sindicale și patronale să fie realizate în mod similar, pentru a facilita procesul de identificare a punctelor comune de interes de la care să inițieze procesul de negociere și, în final, de semnare a contractelor colective de muncă.

18. Eliminarea restricțiilor existente în legislația națională referitoare la declanșarea conflictelor, inclusiv a grevelor prin corectarea pragurilor de reprezentativitate și corelarea prevederilor legislative contradictorii existente în legislația actuală;

Partenerii sociali au identificat legislația ce reglementează conflictele colective de muncă, ca fiind unul din principalele obstacole în realizarea unui dialog social viabil și eficient.

Ca urmare, în regim prioritar se impune revizuirea și modificarea prevederilor legislative în acest domeniu, vizând în mod special corectarea pragurilor, dar și eliminarea acelor prevederi contradictorii care conduc la limitarea exercitării dreptului la acțiuni colective.

19. Elaborarea unor metodologii / proceduri standard pentru anumite mecanisme normate, cum ar fi, de exemplu, procedura și formulele standard pentru deschiderea / închiderea negocierilor sau declanșarea conflictelor; formare profesională.

Una din concluziile raportului de cercetare a vizat interpretarea diferită a cadrului legislativ, în unele cazuri chiar în rândul structurilor teritoriale ale unei instituții publice.

Ca urmare, realizarea unor proceduri pentru anumite mecanisme normate de lege ar conduce la standardizare în implementarea legislației și totodată ar sprijini partenerii sociali în utilizarea corectă a instrumentelor de dialog social.

Existența unor astfel de proceduri ar putea conduce la evitarea unor erori procedurale ce expun în mod nejustificat reprezentanții partenerilor sociali.

20. Modificarea de urgență a aspectelor legislative care au generat reducerea gradului de acoperire a contractelor colective de muncă, respectiv: criteriile de reprezentativitate, mecanismul de extindere a contractelor colective sectoriale, mecanismul de deschidere / închidere a negocierii colective, monitorizarea contractelor colective, instituțiile de reprezentare a salariaților, condițiilor și mecanismelor pentru declanșarea conflictelor de muncă, modul de constituire / afiliere a partenerilor sociali;

Efectele actualului cadru legislativ în privința dialogul social și eficiența acestui proces au fost identificate împreună cu cauzele care le-au declanșat în cadrul raportului de cercetare. Aspectele mai sus sesizate au fost în mod concret identificate ca principale cauze ale reducerii drastice a gradului de acoperire prin contracte colective de muncă.

Ca urmare, se impune cu prioritate modificarea cadrului legislativ ce reglementează aspectele mai sus precizate pentru a crește numărul salariaților acoperiți de contracte colective și totodată pentru a asigura premisele creșterii incluzivității pieței muncii.

21. Identificarea unor soluții legislative care să vizeze un set de aspecte insuficient reglementate (ex. modul în care o companie, care nu este semnatară a unui contract colectiv la nivel de grup, poate adera la un astfel de contract), corelând astfel textele legale și dând consistență instituțiilor juridice reglementate, pentru a evita numeroasele interpretări care apar pe acest domeniu;

Obiectiv 3

Creșterea capacității deținute de actorii dialogului social (instituționali, sociali și economici) de a acționa în cadrul proceselor specifice la toate nivelele (informare, consultare, negociere și acord / pact / contract).

Direcții de acțiune asociate Obiectiv 3:

a) Îmbunătățirea convergenței acțiunilor partenerilor sociali la nivel național și sectorial:

Una dintre cele mai importunate direcții de acțiune la nivelul asigurării obiectivului de creștere a capacității deținute de actorii dialogului social din România este aceea de a îmbunătăți convergența acțiunilor și pozițiilor acestora, atât la nivel național, cât și sectorial. Această acțiune se conjugă cu altele care țin de comunicare, în special, dar și de asigurarea unor înțelegeri comune a termenilor și conceptelor sub care se desfășoară procesele de dialog social. Este necesar ca această convergență să se manifeste atât în calitate (respectiv subiecte, teme, nevoi operaționale, înțelegerea și asumarea acestora în mod coerent), dar și în intensitate (adică nivelurile de implicare, participarea la acțiuni și activități specifice, constanța și frecvența emiterii de opinii și propuneri etc.). Diversele forme de dialog social trebuie consolidate și transpuse într-un regim coerent, iar interesele și opțiunile proprii partenerilor sociali trebuie asamblate într-un spațiu comun și constructiv care, la rândul său, să fie integrat în obiectivele de dezvoltare economică și socială națională.

b) Întărirea capacității de expertiză și a capacității materiale a partenerilor sociali destinate susținerii proceselor de dialog social:

În sensul capacitării dialogului social în România, este, bineînțeles, necesară o îmbunătățire a capacității de expertiză și a capacității materiale a celor implicați în aceste procese, respectiv a partenerilor sociali. Din cercetarea asupra percepției celor implicați în dialogul social, a reieșit nevoia stringentă de asigurare, atât a unei capacități de expertiză a actorilor implicați în procesul de dialog social, cât și în ceea ce privește baza materială necesară desfășurării acestor procese – aici nu sunt avute în vedere doar disponibilități de spații de lucru adecvate și dotări tehnico-materiale, ci și asigurarea unor disponibilități de resurse umane adecvate, de exemplu asigurarea secretariatelor tehnice la un nivel corespunzător pentru diversele instituții ale dialogului social.

c) Diversificarea canalelor de informare, a mijloacelor și acțiunilor de comunicare:

Pentru susținerea capacității actorilor dialogului social din România, o atenție deosebită trebuie acordată proceselor de comunicare. Acestea, procesele de comunicare ce

însoțesc sau sunt parte directă în dialogul social, trebuie reproiectate, recalibrate, optimizate permanent și transparentizate, astfel încât dialogul social să fie vizibil și măsurabil, iar rezultatele sale să poată fi recunoscute și evaluate de întreaga societate. Importanța comunicării în cadrul dialogului social este intrinsecă și de cel mai înalt nivel, practic fără un efort solid, în acest sens, precis orientat și pe deplin asumat de toți actorii dialogului social, aceasta rămânând doar o activitate care își pierde utilitatea ei imediată și fundamentală și anume asigurarea unei reprezentativități sociale corecte, imparțiale și echitabile care să facă posibil actul de consultare, negociere și acord bipartit sau tripartit la cotele dorite. Pe lângă proiectarea și crearea unui sistem integrat de comunicare, guvernat de instituția tutelară în domeniu (Departamentul de Dialog Social – MMFPSPV), sistem care poate asigura inclusiv opțiuni de monitorizare și evaluare a dialogului social, sunt necesare și acțiuni care să creeze cutumele unui model de lucru comun și mutual împărtășit de părțile implicate în acest proces de importanță deosebită. În această direcție pot fi avute în vedere acțiuni cum sunt:

- Organizarea unei conferințe / forum anual al dialogului social la care să participe alături de instituții ale dialogului social, partenerii sociali și unde să se prezinte rapoarte, evoluții și situații la zi, dar și să se realizeze evaluări și colectări de puncte de vedere de la părțile implicate; pot fi identificate, totodată, priorități de acțiune care să permită îmbunătățirea dialogului social și dezvoltarea acestuia în raport cu realitățile socio-economice imediate sau de perspectivă;
- Organizarea unor sesiuni de lucru comune ale diverselor instituții de dialog social, la nivel național/ local / județean;
- Organizarea unor sondaje periodice la nivelul partenerilor sociali;
- Lansarea unor dezbateri privind temele și conceptele din domeniul dialogului social, periodic sau în funcție de necesități;
- Promovarea în opinia publică a rezultatelor dialogului social, dar și a termenilor și conceptelor cu care operează, astfel încât să existe o referință comună asupra unor noțiuni specifice pentru Guvern, parteneri sociali, alte organizații implicate sau interesate, dar și cetățeni interesați.

d) Creșterea eficienței procesului de dialog social;

Condițiile, absolut esențiale pentru obținerea unei eficiențe sau chiar a unei eficacități recognoscibile, se referă la stabilirea unor indicatori de rezultat, viabili în termeni de performanță și a unor ținte de rezultat adaptate necesităților dialogului social și situației socio-economice românești. Odată stabilite aceste aspecte, care țin atât de reper, cât și de realizarea propriu-zisă, se pot imagina scheme de îmbunătățire a caracteristicilor și rezultatelor dialogului social la nivelul metodei, dar și a conținutului.

Dialogul nu mai trebuie văzut ca un proces care trebuie bifat și care „trebuie să se întâmple”, ci filosofia sa trebuie să evolueze către marcarea și recunoașterea dialogului social prin prisma rezultatelor directe, în primul rând, dar și indirecte, într-un palier secundar. Trebuie avute în vedere măsuri care să însemne acces la finanțare pentru partenerii sociali, creșterea capacității partenerilor sociali (în special în direcția creșterii capacității de a încheia acorduri), identificarea de soluții pentru asigurarea consensului materializat prin documente scrise, stabilirea de obiective la nivelul fiecărei unități componente ale dialogului social (comisii de dialog social, Consiliu Economic și Social, Consiliu Național Tripartit pentru Dialog Social etc.). Este necesar să fie instituite mecanisme coerente și permanente de consultare a partenerilor sociali, în condiții de tratament echidistant, iar aceste consultări să includă și practica solicitării opiniei celeilalte părți în condițiile unor inițiative dintr-o anumită parte a partenerilor sociali; de asemenea, este utilă intensificarea dialogului la nivel național și sectorial, fără a pierde din vedere dezvoltarea dialogul social la nivel de unitate la nivel local / județean, dialog centrat pe soluționarea unor probleme locale;

Măsuri de corecție asociate Obiectivului 3:

22. Acces la finanțare pentru creșterea capacității partenerilor sociali de a se coordona și de a livra la timp puncte de vedere viabile cu privire la temele dezbătute; 1. Raport / Set realizat de măsuri pentru creșterea capacității partenerilor sociali:

Accesul la finanțare este o necesitate mereu prezentă la nivelul structurilor partenerilor sociali, iar societatea (prin conducerea ei) este îndrituită să asigure resursele (sau o parte a lor), astfel încât partenerii să-și poată realiza misiunea cu care sunt investiți. De aceea, pentru creșterea capacității generale de reacție a partenerilor sociali, apreciem ca

esențială capacitatea acestora de a se coordona și de a livra opinii viabile la temele supuse dezbaterilor. În cadrul acestui obiectiv operațional, este necesar să fie asigurate procese de comunicare transparente și corect distribuite la nivelul tuturor partenerilor, dar și să fie puse în practică o serie de acțiuni formative, astfel toate părțile implicate să fie: (i) corect informate, (ii) în posesia acelorași informații, termeni și concepte (și definite în același mod), (iii) informate / formate punctual, în funcție de necesitățile identificate. Toate acestea se pot traduce în asigurarea unor surse și resurse de care astăzi partenerii sociali par să ducă lipsa și cel puțin, în egală măsură, în suport pentru formarea unei resurse umane adecvate misiunilor și activităților specifice.

23. Asigurarea unui sistem integrat de comunicare și informare pentru partenerii sociali:

Traversând toate obiectivele, direcțiile de acțiune și măsurile corective imaginate pentru dezvoltarea dialogului social în România, apare necesitatea creării unei platforme dar și a unui ghid de lucru. Aceste elemente reprezintă un sistem integrat de comunicare și informare pentru partenerii sociali care nu trebuie să fie un simplu website cu rol de informare / semnalizare, ci poate și trebuie să fie un web-tool care să înglobeze și să faciliteze următoarele:

- Să permită logarea cu identificator – partenerii sociali care doresc să-și facă cunoscute opiniile, să se poată înregistra și să poată fi identificați ca atare;
- Să permită identificarea utilizatorilor (pe lângă denumire) și după tip, zona de proveniență, data / perioada de înființare;
- Să permită informarea, vizualizarea și comentarea în timp real a temelor / subiectelor postate;
- Să permită transmiterea mesajelor private între administratorul de sistem și utilizatori;
- Să permită contorizarea acțiunilor (vizualizare etc.) pe un anumit utilizator, pe total utilizatori, pe o anumită temă supusă dezbaterii sau pe ansamblul subiectelor sau numai a celor active;
- Să permită generarea de rapoarte în termenii diferitelor contorizări, pe intervale de timp, regiuni etc.;
- Să permită transmiterea de semnalizări via web către conturi de email sau telefonie;
- Să permită realizarea și transmiterea de cereri sau răspunsuri la solicitări;

- Fiecare utilizator să poate vizualiza un tablou de bord cu activitatea proprie în sistem;
- Să fie disponibile secțiuni de informare, legislație, proiecte, acțiuni în derulare etc.;

24. Realizarea unor rapoarte periodice de informare a partenerilor sociali privind evoluția dialogului social:

În coordonarea Departamentului de Dialog Social și luând în considerare acțiunile generale de dialog social în România, se pot realiza rapoarte periodice semestriale sau anuale care să reia în cuprinsul lor evoluția proceselor de dialog social în România, cât și rezultatele acestor procese etc. Informațiile și datele raportate pot fi organizate pe instituții ale dialogului social (DDS, CNTDS, CES, CDS) și pe nivele (național, sectorial, la nivel local sau de unitate). Un astfel de raport trebuie să cuprindă, pe lângă explicațiile și descrierile de situații și evoluții, cel puțin un tabel sinoptic cu rezultate ale dialogului social în cifre.

25. Sprijin acordat partenerilor sociali pentru respectarea prevederilor legale, în special în cazul unor proceduri care presupun un grad ridicat de expunere a reprezentanților organizațiilor sindicale / patronale:

Pentru a elimina erorile, neînțelegerea termenilor și lipsa de convergență în acțiune la nivelul partenerilor sociali, dar, în primul rând, pentru a limita posibile evoluții negative între relațiile actorilor dialogului social, se impune luarea de măsuri care, la nivel general, să convergă în direcția unei bune pregătiri a acestor parteneri sociali. Aceste acțiuni pot fi sesiuni periodice de pregătire a partenerilor (pentru îndeplinirea atât a atribuțiilor curente alocate rolului de partener cât și a celor alocate poziției de reprezentant într-o structură specializată de dialog social), dar pot fi și/sau sesiuni de pregătire care să însemne un sprijin acordat pentru respectarea prevederilor legale, în special în cazul unor proceduri care presupun un grad ridicat de expunere a reprezentanților organizațiilor sindicale / patronale. În cadrul aceleiași activități, se poate realiza o altă formă de sprijin pentru partenerii sociali care vine să completeze scopurile operaționale menționate și anume suportul din partea instituțiilor publice specializate pentru a negocia și a încheia acorduri, inclusiv suport de natura juridică, acesta fiind necesar pentru evitarea unor soluții eronate raportate la lege sau care să fie mari consumatoare de resurse, dar cu rezultate derizorii. Acest tip de acțiune (care se poate realiza sub forma sesiunilor de lucru scurte la nivel local, regional, sectorial, național, după caz) reprezintă o măsură de profilaxie socială. Astfel, se pot preîntâmpina

dinamici care compromit eforturile autorităților de profil, ale partenerilor sociali înșiși și care până la urmă produc disfuncțiuni sociale și economice. În aceeași direcție, este important ca la nivelul instituțiilor publice să fie asigurat suport pentru partenerii sociali care doresc să inițieze conflicte colective de muncă, atât sub aspectul pregătirii unor proceduri standard care ar trebui urmate în astfel de situații, dar și sub aspectul verificării documentației pregătite de parteneri pentru astfel de demersuri.

26. Realizarea unor sesiuni periodice de pregătire a partenerilor sociali (pentru îndeplinirea atât a atribuțiilor curente alocate rolului de partener cât și a celor alocate poziției de reprezentant într-o structură specializată de dialog social) în special în utilizarea unor instrumente noi;

27. Creșterea suportului pentru partenerii sociali din partea instituțiilor publice specializate pentru a negocia și a încheia acorduri, inclusiv suport juridic în acest sens;

28. Analiza și identificarea unui set de măsuri pentru creșterea capacității partenerilor sociali de a implementa acorduri / contracte / pacte:

Se pot realiza analize care să identifice cele mai bune măsuri tactice, măsuri care să ducă la creșterea capacității partenerilor sociali de a implementa acorduri, contracte, pacte. Acestea pot fi supuse dezbaterilor și ulterior pot fi integrate unor norme și proceduri specifice (cu titlu normativ sau indicativ). Tot aici se poate realiza un compendiu de bune practici în domeniu, iar anumite procese de dialog social bipartit și tripartit de succes pot fi promovate ca studii de caz și modele de lucru pentru actorii implicați în aceste activități.

29. Atribuirea de granturi operaționale pentru partenerii sociali reprezentativi la nivel național, în vederea asigurării logisticii necesare pentru desfășurarea activității:

Pentru asigurarea activității partenerilor sociali, li se pot acorda granturi operaționale, în vederea consolidării dialogului social, precum și pentru creșterea calității procesului de

reprezentare. Granturile ar putea acoperi costuri precum: chirii și utilități, achiziții de echipamente pentru desfășurarea activității. Această metodă este intens utilizată de alte state membre UE, pentru a cataliza implicarea partenerilor sociali în administrarea de piețe și pentru a implementa anumite politici publice care vizează mediul socio-economic. Se pot acorda astfel de granturi din fonduri publice, dar și din fonduri structurale, prin realizarea licitațiilor de proiecte dedicate.

Obiectiv 4

Creșterea și optimizarea implicării partenerilor sociali în elaborarea și implementarea politicilor de ocupare.

Direcții de acțiune asociate Obiectiv 4:

- a) Asigurarea unui sistem permanent de comunicare între instituțiile publice de profil și partenerii sociali, dedicat politicii de ocupare:*

În vederea optimizării și capacitării implicării partenerilor sociali în elaborarea politicilor de ocupare, este necesar să se asigure, într-un prim pas, o platformă de comunicare care să permită interacțiunea între instituții de dialog social din zona de ocupare / formare profesională continuă și partenerii sociali, în timp real și la toate nivelele. Astfel, acest sistem (platforma de comunicare) poate integra funcții de informare, consultare (inclusiv anticipativă), solicitare de opinii și poziții, dar și funcții de răspuns (opinii, sugestii, propuneri). Totodată va asigura și posibilitatea de lansarea a unor teme de dezbateri publice pe probleme de ocupare (forum).

Este important să se mențină un dialog instituțional permanent în domeniul politicilor de ocupare.

- b) Creșterea implicării partenerilor sociali în zona decizională / de implementare în domeniul politicilor de ocupare:*

Pentru îmbunătățirea dialogului social în zona politicilor publice, în special în ce privește politicile de ocupare, se impune angrenarea partenerilor sociali nu numai la nivel de informare / elaborare, ci și la nivel de luare a deciziei și implementare nemijlocită a politicilor în cauză. În raport cu politica de ocupare, partenerii sociali trebuie să fie mai bine angrenați pe palierele decizionale și de implementare nemijlocită, inclusiv la nivel de instituții cum sunt Agenția Națională pentru Ocupare a Forței de Muncă, Autoritatea Națională pentru Calificări etc. Această implicare, necesară în cantitate și la calitate ridicate, ar trebui să aibă în vedere responsabilități precise și un rol mai activ și direct al organizațiilor reprezentative (cf. legii) în creșterea ocupării, reducerea șomajului, crearea de noi locuri de muncă, consilierea profesională, formarea profesională continuă și alte componente ale politicilor de ocupare și formare profesională continuă. Îmbunătățirea componentei de dialog social în direcția mai înainte menționată este însă strâns legată de alte acțiuni de ansamblu care trebuie să conducă la creșterea rolului, eficienței și eficacității prezenței partenerilor sociali în decizia și implementarea politicilor de ocupare.

c) Implicarea activă a partenerilor sociali în administrarea pieței muncii:

Este, de asemenea, necesar, ca partenerii sociali să fie implicați în dezvoltarea, evaluarea și monitorizarea pieței muncii prin asigurarea accesului la activități de dezvoltare și modernizare a serviciului public de ocupare și a componentelor sale. Și aici putem face vorbire nu doar de chestiuni de organizare instituțională, ci și de elemente care țin de pachetele de servicii pe care acesta le asigură, incluzând metodele și conținuturile utilizate. Tot aici este util să fie avută în vedere implicarea partenerilor sociali în administrarea strategică a schemelor de granturi globale care vizează piața muncii și dialogul social, dar și asigurarea accesului partenerilor sociali – în calitate de observatori – la comitetele de monitorizare aferente diferitelor programe operaționale care au legătură cu politicile de ocupare / formare și care constituie parte integrantă a Acordului de parteneriat.

În scopul evaluării și optimizării acestei implicări, ar trebui realizate rapoarte periodice (de sine stătătoare sau ca secțiuni ale unor rapoarte anuale) privind rolul și implicarea partenerilor sociali în implementarea strategiei de ocupare. Frecvența acestor rapoarte să fie minim anuală și pe lângă ele sunt necesare dezbateri organizate pe această temă sub coordonarea MMFPSPV.

**30. Implicarea partenerilor în elaborarea și implementarea Strategiei de ocupare;
Set de măsuri pentru creșterea implicării partenerilor sociali:**

În termenii politicilor de ocupare, este important de a stabili direcțiile strategice de lucru și măsurile care se impun pentru stimularea ocupării forței de muncă. Odată stabilite aceste direcții, instituțiile abilitate și alte organisme și entități cu responsabilități în această zonă sunt obligate să asigure activități și acțiuni care să traducă în fapte direcțiile asumate. De aceea, este cu atât mai important ca partenerii sociali să fie angrenați încă din fazele de proiectare a documentelor programatice care țin de ocupare, cum este, de exemplu, Strategia națională de ocupare. Expertiza, informațiile și legătura nemijlocită a acestora cu piața muncii, cu forța de muncă, îi desemnează ca fiind actori de prim rang în acest domeniu, iar aceste componente de cunoaștere pe care le dețin trebuie folosite într-un mod constructiv și creativ, totodată. Opiniile, pozițiile și propunerile partenerilor sociali trebuie reținute și procesate, integrate în proiecțiile de ocupare la nivel național, sectorial sau local / județean, astfel încât ocuparea să devină un proces care să genereze evoluție și stabilitate profesională și socială, care să excedă simplă statistică, iar ocuparea forței de muncă să devină un fapt social durabil, de natură să contribuie la dezvoltarea națională în ansamblul său. Toate acestea trebuie să conducă finalmente într-un model care să fie cât mai apropiat de un flux-proces de gestiune previzională a locurilor de muncă și a competențelor.

31. Implicarea partenerilor sociali în procesul de monitorizare și evaluare a impactului politicilor publice de ocupare:

Dacă în proiectarea și implementarea politicilor de ocupare este limpede că implicarea directă a partenerilor sociali este mai mult decât necesară în termenii sus-expuși, în aceeași măsură este necesară implicarea acestora în urmărirea și măsurarea impactului politicilor în cauză pe piața muncii. De aceea, partenerii sociali trebuie să devină parte integrantă în sistemele de monitorizare și evaluare a ocupării forței de muncă și a formării profesionale continue a adulților. Iar argumentele în acest sens sunt aceleași: proximitatea față de piață

muncii și față de forța de muncă ocupată sau disponibilă, apropierea de procese ale pieței muncii cum sunt recrutarea și selecția resurselor umane, dezvoltarea și formarea profesională, mobilitatea profesională, așteptări și deziderate (angajatori și angajați). Ei, partenerii sociali, pot observa și măsura în mod nemijlocit și în timp real dinamici și fenomene care se fac simțite în piața muncii, nu întotdeauna vizibile în mod dramatic și evident, ci chiar fenomene și evoluții care uneori se realizează în mod subtil și la cote mici, dar cu importanță deosebită.

32. Implicarea partenerilor sociali în elaborarea și implementarea politicilor și programelor de formare profesională continuă:

Contribuția partenerilor sociali la nivelul politicilor și programelor de formare profesională continuă este absolut necesară. Această contribuție însă, nu trebuie să fie doar consultativă, la nivelul proiectării și elaborării politicilor, ci trebuie trecută într-o zonă care să permită o penetrare a contribuției partenerilor sociali până la nivel de implementare, deci de punere în practică și de urmărire a rezultatelor. Poziția partenerilor sociali ar trebui mai bine reprezentată, inclusiv la nivel național, dar și sectorial. Măsurile și opiniile partenerilor sociali, în această direcție, trebuie integrate aceluiași obiectiv de asigurare a unui sistem coerent „formare inițială – ocupare – formare continuă”, sistem care să fie, la rândul său, integrabil principiului de gestiune previzională a locurilor de muncă și competențelor. Foarte important este ca informările și consultările să fie și ele realizate pe principiul anticipației, deci partenerii sociali să fie informați și consultați încă din faza intenției de elaborare a unei norme de profil sau la intenția de schimbare esențială a unui norme deja existente.

33. Realizarea unor rapoarte periodice privind stadiul implementării strategiei de ocupare și realizarea unor dezbateri reale pe această temă:

Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, prin intermediul Departamentului de Dialog Social, va organiza dezbateri alături de partenerii sociali privind stadiul implementării strategiei de ocupare, scopul prim fiind identificarea avansului realizat. Totodată pot fi generate rapoarte pe acest subiect care să ajungă la toate instituțiile și organizațiile implicate în dialogul social, dar care să poată fi disponibile și pentru cetățenii interesați.

34. Implicarea partenerilor sociali în dezvoltarea, evaluarea și monitorizarea schemei de garanții pentru tineri:

Integrarea partenerilor sociali în elaborarea, implementarea, evaluare și monitorizarea schemei de garanții pentru tineri constituie un demers imperativ necesar în contextul politicii de coeziune și al finanțărilor europene. Regulamentele europene impun, prin intermediul condiționalităților ex-ante, implicarea entităților sindicale în elaborarea, implementarea, monitorizarea și controlul resurselor financiare care susțin politicile de ocupare.

35. Implicarea partenerilor în dezvoltarea și modernizarea serviciului public de ocupare, respectiv pentru întărirea capacității de a furniza servicii de calitate, personalizate, efective și eficiente. Analiza oportunității de externalizare a unor categorii de servicii din domeniul ocupării către mediul concurențial, inclusiv către partenerii sociali:

Unul dintre cele mai importante aspecte ale proiectării și reușitei politicilor de ocupare este legat de capacitatea Serviciului Public de Ocupare de a asigura măsurile și serviciile care îi revin. Din această perspectivă, SPO din România înregistrează anumite carențe, mai ales în ceea ce privește măsurile active. Prin urmare, se impune (și partenerii sociali pot conlucra din plin la această misiune) o dezvoltare și o modernizare a SPO, dar și o revizuire a misiunilor care pot fi realizate cu resursele SPO sau externalizate în anumite condiții și în temeiurile unor parteneriate publice între serviciile de ocupare și partenerii sociali. Partenerii sociali pot funcționa, așa cum este cazul și în alte țări europene, ca extensii ale serviciilor publice și/sau furnizori de servicii personalizate specifice, la cantitatea și calitatea necesare forței de muncă. Din păcate, forța de muncă este din ce în ce mai puțin pregătită profesional și din ce în ce mai puțin motivată în a căuta și ocupa un loc de muncă pe piața internă. Partenerii sociali pot și au capacitatea de a asigura servicii care să completeze, să dezvolte și să dea dimensiuni noi serviciilor puse în discuție, servicii care să fie mai apropiate de necesitățile reale ale mediului economic și ale forței de muncă aflate sau nu în mobilitate profesională. La fel de important, partenerii sociali pot contribui solid la evaluarea impactului acestor servicii.

36. Clarificarea și redefinirea rolului și finanțării comitetelor sectoriale:

În acest moment, (deși avem o serie de texte legale) rolul comitetelor sectoriale este relativ neclar și insuficient clarificat / utilizat. În plus, sunt probleme (derivate din norme) cu înființarea comitetelor sectoriale pentru sectoarele unde acestea nu au fost înființate în prima fază. Finanțarea CS-urilor trebuie făcută transparent și în raport cu activitățile desfășurate, iar aceste activități trebuie subsumate atât unor drepturi / alocări de activitate, dar și unor responsabilități derivate din aceste alocări. Nu în ultimul rând, acțiunile de profil, la nivel de sector sau la nivel de activitate specifică, trebuie făcute coerente cu activitățile generice la nivel național.

37. Asigurarea accesului partenerilor sociali – în calitate de observatori – la comitetele de monitorizare aferente fiecărui program operațional ce constituie parte integrantă a Acordului de parteneriat:

Pentru operaționalizarea acestei măsuri se impune modificarea Regulamentelor de Organizare și Funcționare a comitetelor de monitorizare de pe lângă programele operaționale care constituie parte integrantă a politicii de coeziune. Menționarea partenerilor sociali de tip confederație patronală / sindicală, reprezentativi la nivel național, se încadrează în prevederile regulamentelor europene cu privire la organizarea și funcționarea programelor operaționale și, nu în ultimul rând, se contribuie la implementarea prevederilor strategiei de consolidare a administrației publice. Având în vedere importanța fondurilor structurale pentru consolidarea competitivității economice, dar și pentru dezvoltarea socio-economică a României, partenerii sociali trebuie să se regăsească integrați în structura de decizie a programelor operaționale, puncte de vedere egal exprimate de pe toată lungimea cercului social și economic.

38. Implicarea partenerilor sociali în evaluările intermediare realizate la nivelul fiecărui program operațional, în special în cadrul POCU 2014 – 2020:

Metodologiile de evaluare intermediară a eficienței și eficacității instrumentelor structurale și de coeziune pot include partenerii sociali reprezentativi la nivel național. Adoptarea unor decizii în cadrul Consiliului Național Tripartit sau în cadrul comitetelor de monitorizare aferente programelor operaționale, care să vizeze o implicare activă a partenerilor sociali în evaluarea performanței fondurilor structurale și totodată coeziune, este de natură să apropie decizia de mediul de afaceri, să consolideze decizia participativă și să eficientizeze intervenția realizată prin intermediul programelor operaționale. Pentru

operaționalizarea acestei măsuri, pot fi implicate instituțiile publice cu rol consultativ în care partenerii sociali constituie parte integrantă, cum ar fi Consiliul Economic și Social.

39. Realizarea unui proiect noncompetitiv care să faciliteze accesul partenerilor sociali la expertiza în vederea creșterii calității procesului de reprezentare pentru atingerea obiectivelor stabilite în cadrul Strategiei pentru consolidarea administrației publice 2014 – 2020:

Consolidarea partenerilor sociali în vederea creșterii calității procesului de reprezentare, apropierea deciziei administrației publice de mediul de afaceri, dar și asumarea unor responsabilități concrete din partea partenerilor sociali constituie elemente care se regăsesc atât în regulamentele europene care reglementează modalitatea de organizare și funcționare a fondurilor europene, cât și în documentele programatice sau în strategiile aferente condiționalităților ex ante. Pentru a consolida capacitatea operațională a partenerilor sociali, în vederea îndeplinirii cel puțin a responsabilităților trasate în cadrul documentelor programatice se impune o decizie a CMPOCU 2014 2020, cu privire la utilizarea procedurii de licitație noncompetitivă, precum și de realizare a unor licitații de proiecte care să vizeze exclusiv partenerii sociali reprezentativi la nivel național..

40. Implicarea partenerilor sociali în administrarea strategică a schemelor de granturi globale care vizează piața muncii și dialogul social:

Având în vedere responsabilitățile trasate de documentele programatice, dar și cele menționate în legislația națională, o implicare formală a partenerilor sociali în administrarea schemelor de granturi globale în cadrul AP 4 – PI 9.2, AP 1 și 2 PI 8ii și AP 3 - PI 8.3, AP 5 - PI 9.6, AP 6- PI 10i reprezintă o premisă a sinergiei dintre nevoile identificate în cadrul documentelor programatice și realitățile socio-economice. Pentru operaționalizarea acestor acțiuni se impune definirea unor consorții de administrare a schemelor de granturi globale din care partenerii sociali reprezentativi la nivel național să constituie parte integrantă.

Obiectiv 5

Evaluarea și monitorizarea permanentă a rezultatelor dialogului social, a poziției și obiectivelor partenerilor sociali.

Direcții de acțiune asociate Obiectiv 5:

a) Elaborarea și implementare unui sistem de monitorizare și informare asupra rezultatelor procesului de dialog social:

Fără o implementare adecvată, dialogul poate fi văzut ca un simplu exercițiu de prezentare a opiniilor, neconducând la rezultate concrete. Implementarea în sine a dialogului social trebuie monitorizată și evaluată. Evaluările trebuie să asigure suportul necesar următorului ciclu de negociere, iar lecțiile învățate din acordurile anterioare trebuie avute în vedere pe viitor.

Monitorizarea este focalizată în special pe eficiența utilizării resurselor, aceasta furnizează informații cu privire la stadiul de realizare a activităților și la rezultatele atinse, permițând identificarea problemelor care pot fi remediate pe parcurs.

b) Evaluarea și monitorizarea permanentă a poziției și obiectivelor partenerilor sociali:

Pozițiile și obiectivele partenerilor sociali sunt esențiale pentru procesul de dialog social, ca urmare procesul de monitorizare trebuie să țină seama și de aceste aspecte.

În plus, un astfel de demers vine în sprijinul partenerilor sociali facilitând cooperarea acestora.

Măsuri de corecție asociate Obiectivului 5:

41. Elaborarea unei metodologii / proceduri de monitorizare a dialogului social:

Metodologia de monitorizare ar trebui să aibă în vedere cel puțin următoarele aspecte:

- Stabilirea unui set de indicatori pentru monitorizarea dialogului social, ca proces, și a rezultatelor acestuia;
- Stabilirea entităților responsabile pentru culegerea și prelucrarea datelor;
- Stabilirea unui calendar de raportare periodică sau de diseminare a unui set de date relevante pentru dialogul social.

Metodologia / Procedura va cuprinde, de asemenea, un segment de urmărire permanentă a modificărilor intervenite în funcționarea partenerilor și în ceea ce privește reprezentativitatea acestora, informând entitățile la nivelul cărora se organizează CDS, cu privire la schimbările intervenite.

42. Transparentizarea și consolidarea bazelor de date existente în acest moment pentru o bună cunoaștere a partenerilor de dialog:

Schimbările radicale intervenite în economie în ultimii 25 de ani au avut impact și în ceea ce privește funcționarea partenerilor sociali. În acest moment, este aproape imposibil de cunoscut un număr al organizațiilor sindicale sau patronale, indiferent că vorbim de organizații de tip entitate de bază, organizații de tip federație sau confederație. O serie de organizații au încetat să mai existe sau s-au reorganizat, ca urmare, informația, furnizată de instanțe referitor la numărul și forma organizațiilor sindicale și patronale, este una aproape inutilă. Este dificil de creat o bază reală de dialog, cât timp partenerii nu se pot identifica în mod real;

Cunoașterea partenerilor sociali este esențială pentru construirea unui mediu de dialog bazat pe încredere.

Se impune existența unei evidențe permanent actualizate care să conțină informații referitoare la partenerii implicați în procesul de dialog social, la reprezentativitatea acestora și nivelul de reprezentare.

Se va avea de asemenea în vedere crearea unor baze de date care să permită interogarea și prelucrarea facilă a datelor.

43. Organizarea periodică a unor sesiuni de dezbatere publică pe baza rapoartelor elaborate:

Rezultatele procesului de dialog trebuie făcute publice pentru a da legitimitate și consistență acestui proces. Organizarea unor sesiuni de dezbatere axate pe analiza rezultatelor procesului de dialog social poate fi, de asemenea, un bun prilej pentru extragerea și promovarea unor bune practici utile mediului economic și social.

44. Implicarea activă a partenerilor de dialog în procesul de monitorizare, atât ca furnizori de date, dar și de opinii și percepții privind derularea dialogului social și rezultatele acestuia:

Temele de negociere și impactul generat de negocierile colective asupra pieței muncii sunt domenii ce nu au fost abordate până în prezent, de aceea nu există indicatori stabiliți și urmăriți în acest sens. Mai mult, nu există indicatori stabiliți care să permită colectarea de date referitoare la numărul contractelor colective semnate cu reprezentanți ai salariaților sau cu organizații sindicale, la numărul de salariați acoperiți de contractele colective de muncă, etc.

De asemenea, nu a existat până în prezent o preocupare permanentă cu privire la opinia partenerilor sociali referitoare la modul de funcționare a dialogului social, aceasta fiind un barometru util pentru reglarea problemelor de funcționare a dialogului social.

45. Pregătirea unui mecanism de „follow-up” aplicabil tuturor structurilor de dialog – minutele de ședință vor cuprinde nu numai pozițiile părților, ci și deciziile luate și opiniile exprimate (reținute sau nereținute ca atare):

Guvernul trebuie să acorde feedback organizațiilor lucrătorilor și angajatorilor, ca follow-up pentru pozițiile exprimate de parteneri. Într-adevăr, în cazul în care consultarea este văzută ca un exercițiu doar de exprimare a pozițiilor, fără nici un fel de angajament serios din partea guvernului, acest proces își va pierde credibilitatea și, în final, eventualul sprijin din partea partenerilor sociali.

Așadar, este important ca fiecare reuniune de dialog social să se încheie cu o precizare a pozițiilor părților, indiferent că au fost reținute sau nu.

46. Evaluarea anuală a impactului dialogului social asupra pieței muncii:

Fără o implementare adecvată, dialogul poate fi văzut ca un simplu exercițiu de prezentare a opiniilor, neconducând la rezultate concrete. Implementarea în sine a dialogului social trebuie monitorizată și evaluată. Evaluările trebuie să asigure suportul necesar următorului ciclu de negociere, iar lecțiile învățate din acordurile anterioare trebuie avute în vedere pe viitor.

Abrevieri:

- CS** - Comitete sectoriale
- DDS** - Departamentul de Dialog Social
- DS** - Dialog social (proces)
- FSE** - Fondul Social European

PS	- parteneri sociali
SPO	- Serviciul Public de Ocupare
CDS	- Comisie de Dialog Social
AP	- Axă prioritară
PI	- Prioritate de investiție
CMPOCU	- Comitetul de Monitorizare Programul Operațional Capital Uman
MMFPSPV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Social și Persoanelor Vârstnice
UE	Uniunea Europeană
CNTDS	Consiliul Național Tripartit pentru Dialog Social
CES	Consiliul Economic și Social